

У зв'язку із невизначеністю поняття творчості та мінімального рівня критерію творчості, питання можливості надання правової охорони об'єктам створеним за участі штучного інтелекту залишається актуальним. Визнаючи динамічний розвиток технологій та потребу задоволення економічних потреб зацікавлених осіб у комерціалізації результатів генерованих штучним інтелектом, у разі відсутності законодавчого регулювання, уявляється, можливим договірне врегулювання відносин стосовно створюваних об'єктів штучним інтелектом, коли сторони визначають правовий статус таких об'єктів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Иванов С. Facebook представил искусственный интеллект, который превратит любой трек в симфонию URL: <https://hightech.fm/2018/05/24/facebook>
2. Токарева В.О. Обчислювальна (Алгоритмічна) творчість: постановка проблеми. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2019. № 2. С.150-155.
3. Пушкарев А.В. Творчество и искусственный интеллект: постановка проблемы. *Гуманитарные, социально-экономические и общественные науки*. 2014. №12-1. С. 93-96.
4. Харитонов Ю.С. К вопросу об охраноспособности результата деятельности искусственного интеллекта. *Право будущего: Интеллектуальная собственность, инновации, Интернет* 2018. №1. С. 52-64.
5. Макаров О.В. Субъекты гражданского права: настоящее и будущее. *Арбитражный и гражданский процесс*. 2017. № 3. С. 39–43.
6. Bridy Annemarie Coding Creativity: Copyright and the Artificially Intelligent Author 2012 STAN. TECH. L. REV. 5
7. Наумов В.Б., Тютюк Е.В. К вопросу о правовом статусе «творчества» искусственного интеллекта. *Правоведение*. 2018 № 3. С. 531–540. URL: <https://doi.org/10.21638/11701/spbu25.2018.307>
8. Морхат П.М. Концепт «электронного лица» в классификации субъектного состава лиц в гражданском праве. *Пермский юридический альманах*. 2019. №2. С. 273-282.
9. Морхат П.М. Правосубъектность искусственного интеллекта в сфере права интеллектуальной собственности: гражданско-правовые проблемы: дис. ... д-ра юрид. наук. М., 2018. 420с.
10. Оморев Р.О. Интеллектуальная собственность и искусственный интеллект. *E-Management*. 2020. № 1. С. 43-49.

Блохін Максим Юрійович,
аспірант кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЛЕГАЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ТА РОЗГолоШЕННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ БЕЗ ВІДОМА ЇХ СУБ'ЄКТА

Статтею 32 Конституції України проголошено право людини на невтручання в його особисте життя. Крім того, цією ж статтею, не допускається збирання, зберігання, використання поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

З метою конкретизації права людини, гарантованого статтею 32 Конституції України, і визначення механізмів його реалізації 1 червня 2010 року Верховною Радою України був прийнятий Закон України «Про захист персональних даних» (далі – Закон), який вступив в силу з 1 січня 2011 року. Предметом правового регулювання Закону є правовідносини, пов'язані із захистом персональних даних при їх обробці.

Для суспільства і державних органів це було приголомшливою новиною і новим головним болем, який треба було негайно «лікувати», хоча до цього моменту персональним даним вже присвячувалась стаття 23 Закону України «Про інформацію», а Конституційний Суд України в своєму Рішенні №5-зп ще в 1997 році звертав увагу на необхідність привести законодавство України у відповідність з європейськими стандартами, в тому числі в сфері захисту персональних даних та обробки особистої інформації індивідів.

Внаслідок прийняття вищевказаного закону, країну сколихнула хвиля різних семінарів і практикумів з питань захисту персональних даних, по ходу дії створювався новий спеціалізований орган (Державна служба захисту персональних даних України), який через брак досвіду його співробітників не зовсім розумів, як захищати і оберігати персональні дані, на які до цього ніхто не звертав ніякої уваги. Після системного аналізу норм нових норм вітчизняного законодавства та аналогічних усталених норм зарубіжного законодавства виявилось, що персональні дані – це такі ж немайнові цінності і блага, як життя, гідність, ділова репутація, але все ж такі ці дані мають особливий статус для кожного індивіда. І найперше, що хотілось би з'ясувати в цьому – чи допускається розголос таких надцінних даних серед інших суб'єктів?

Саме визначення поняття персональних даних наводиться в абзаці восьмому статті 2 Закону, згідно з яким персональними даними є відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована, а частиною 2 статті 5 цього ж Закону вказано, що персональні дані відносяться до конфіденційної інформації (є виключення) про особу згідно з законом або розпорядженням про те уповноваженої особи.

Відповідно до частини 6 статті 6 Закону, не допускається обробка даних про фізичну особу, які є конфіденційною інформацією, без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини. Тобто, обробка даних третіми особами допускається лише за умови гострої необхідності та попередженні наслідків, які можуть вважатись більш негативними, ніж наслідки, при яких конфіденційні дані потраплять до відома третіх осіб.

Також, відповідно до частини 3 статті 10 Закону, використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, *крім випадків, передбачених законом*. Отже, дана стаття лише підкріплює положення про те, що використання персональних даних допускається лише конкретним колом суб'єктів та з конкретно визначеними цілями.

Варто сказати, що розголошення персональних даних може відбуватися з різних причин і не завжди є незаконним, адже дані можуть надаватися за незаконною вимогою державних органів та недобросовісних контрагентів для виконання певного зобов'язання або в особистих цілях.

Найнебезпечнішими є випадки саме несанкціонованого розголошення персональних даних, коли їх власник, наприклад, певна компанія, не мала наміру передати такі дані третім особам, але це все ж сталося – через необережність або кібератаки. У таких випадках всі сили компанії будуть спрямовані на зменшення негативних наслідків розголошення персональних даних, а саме:

- своєчасне реагування департаментів компанії, залучених до захисту персональних даних (ІТ-департамент, служба безпеки, юридичний департамент, комплаєнс і т.п.);
- повідомлення фізичних осіб, персональні дані яких були розголошені з тим, щоб вони також могли вжити заходів, спрямованих на мінімізацію негативних наслідків (наприклад, змінити паролі, заблокувати банківські картки і т.д.);
- повідомлення партнерів і контрагентів;
- розслідування інциденту з розголошенням персональних даних в компанії;

- вжиття заходів для відновлення безпечного збирання та обробки даних в рамках певного бізнес-процесу.

Отже, використання та розголошення персональних даних без відома суб'єкта в загальному розумінні не є легальним. В даному випадку, вчиняти такі дії мають лише уповноважені на те органи та суб'єкти, і тільки лише за умови повного обґрунтування таких дій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
2. Про захист персональних даних: Закон України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.

***Ващак Владислав Анатолійович,**
аспірант кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

САМОЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ В ІНТЕРНЕТІ

Кількість кібератак на організації та приватних користувачів зростає з кожним роком. Найбільш вразливими галузями є фінансова та телеком-сфера, а також органи державної влади. У зв'язку з цим компанії-надавачі послуг в інтернет-сфері змушені постійно вдосконалювати технології для захисту персональних даних своїх користувачів. Однак, варто зауважити, що відповідальність за збереження даних у цифровому просторі несуть і самі користувачі, які повинні бути більш пильними. Для цього необхідно розвивати цифрову грамотність населення для можливості здійснення користувачами Інтернету самостійного захисту своїх персональних даних від несанкціонованого використання.

Такі вчені як Ч.Н. Азімов, К.Н. Анненков, В.П. Грібанов, І.О. Дзера, О.С. Йоффе, В.Ф. Кириченко, Д.І. Мейєр, Й.О. Покровський, З.В. Ромовська, Г.А. Свердлик, В.І. Синайський, Є.О. Харитонов, В.Л. Яроцький досліджували самозахист у своїх роботах.

Самозахист як поняття вживається в Цивільному кодексі України, де визначається як «застосування особою засобів протидії, які не заборонені законом та не суперечать моральним засадам суспільства» [1], захист особою цивільних прав та інтересів самотужки, своїми власними діями, без звернення до суду або іншого органу, який здійснює захист цивільного права [2].

Не можна не погодитись із О.М. Берназ-Лукавецькою, яка вказує на конституційну природу права на захист персональних даних особи, яке є